

Κορονοϊός SARS-CoV-2. Μέτρα πρόληψης στο Οδοντιατρείο

Α. Η άσκηση της Οδοντιατρικής την περίοδο της πανδημίας

Στην καθημερινή άσκηση της οδοντιατρικής χρησιμοποιούνται περιστροφικά (αερότουρ, μικρομότορ, χειρολαβές υπερήχων, αερο-υρδο-σύριγγες) και χειρουργικά εργαλεία. Κατά τη χρήση τους παράγεται αερόλυμα που περιέχει σταγονίδια νερού, σάλιου, αίματος, μικροοργανισμών και στερεών σωματιδίων. Μετά την παραγωγή του κατακάθεται στην οδοντιατρική έδρα και τις άλλες επιφάνειες του οδοντιατρείου, στο πάτωμα, στον ασθενή, στον οδοντίατρο και το προσωπικό του ιατρείου.

Η παραγωγή αερολύματος δημιουργεί μια ιδιαίτερη κατάσταση στο χώρο του οδοντιατρείου, που απαιτεί ειδική προσοχή για τον έλεγχο μετάδοσης των λοιμώξεων, σε περιόδους όπως τη σημερινή.

Πολλές οδοντιατρικές ενώσεις παγκοσμίως, μεταξύ των οποίων και η Ελληνική Οδοντιατρική Ομοσπονδία συνιστούν αναβολή των κάθε είδους προγραμματισμένων οδοντιατρικών επεμβάσεων, των χειρουργείων, καθώς και όλων των μη επειγουσών επισκέψεων στο οδοντιατρείο. Δίνουν οδηγίες για την αντιμετώπιση του οδοντιατρικού επείγοντος και την προετοιμασία για την αντιμετώπιση ασθενή που θα προσέλθει στο ιατρείο με συμπτώματα λοίμωξης από τον ιό SARS-CoV-2.

Β. Αλλαγές στην παροχή οδοντιατρικών υπηρεσιών

1. Στο ΠαΓΝΗ με απόφαση της Διοίκησης έχουν ανασταλεί όλα τα προγραμματισμένα χειρουργεία, τα απογευματινά ιατρεία και τα πρωινά τακτικά ιατρεία.

Εξαιρείται η αντιμετώπιση εγκύων, ογκολογικών και αιματολογικών ασθενών. Εφόσον έχει προγραμματιστεί επέμβαση με ασθενή των παραπάνω κατηγοριών, την προηγούμενη της επέμβασης πραγματοποιείται τηλεφωνική επικοινωνία για διερεύνηση, ανανέωση του ιστορικού και επιβεβαίωση της επέμβασης ή αναβολή. Οι εφημερίες πραγματοποιούνται κανονικά.

Η Οδοντιατρική Κλινική έχει συμμορφωθεί με την απόφαση αυτή.

2. Οι ασθενείς που επικοινωνούν τηλεφωνικά για τυχόν οδοντιατρικό πρόβλημα διερευνώνται για το είδος του προβλήματος που αντιμετωπίζουν και εφόσον είναι δυνατόν δίδονται οδηγίες για αναλγητική ή άλλη αγωγή. Είναι δυνατόν να ζητηθεί από τον ασθενή η αποστολή φωτογραφικού υλικού (εφόσον μπορεί) για την κατά το δυνατόν εκτίμηση της βαρύτητας του επείγοντος.

3. Οι ασθενείς που αντιμετωπίζουν επείγον οδοντιατρικό πρόβλημα αντιμετωπίζονται σε συγκεκριμένο χώρο των ΕΙ από τον οποίο έχει απομακρυνθεί οτιδήποτε περιττό, με αυστηρή ενίσχυση:

- των πρωτοκόλλων και παγίων μέτρων ατομικής υγιεινής ιατρών και ασθενών
- των πρωτοκόλλων απολύμανσης και αποστείρωσης συσκευών, μηχανημάτων, επιφανειών και εργαλείων.

Επείγουσες καταστάσεις θεωρούνται:

- Κυτταρίτιδα ή διάχυτη φλεγμονή που μπορεί να επηρεάσει τον αεραγωγό
- Μη ελεγχόμενη μετεξακτική ή άλλη αιμορραγία
- Τραύμα μαλακών και σκληρών ιστών με ή χωρίς συμμετοχή των δοντιών (χαλάρωση ή εκγόμεψωση)
- Οξεία οδονταλγία από φλεγμονή του πολφού
- Φλεγμονή 3^{ου} γομφίου-περιστεφανίτιδα
- Οξύ οδοντοφατνιακό απόστημα, εντοπισμένη φλεγμονή με οίδημα και πόνο
- Μετεξακτικό άλγος-ξηρό φατνίο
- Κάταγμα δοντιού που προκαλεί πόνο ή τραυματισμό των μαλακών ιστών
- Κάθε σοβαρός οδοντικός ή προσωπικός πόνος που δεν βελτιώνεται με τις οδηγίες που δίνονται στον ασθενή
- Προετοιμασία ασθενών προκειμένου να λάβουν θεραπείες για σοβαρά ιατρικά προβλήματα.

Τροποποιήσεις στην αντιμετώπιση οδοντιατρικού ασθενή με επείγον πρόβλημα

- *Υγιεινή χεριών:* Με την είσοδο του ασθενή στο ιατρείο πλύσιμο των χεριών του με αντισηπτικό σαπούνι για 40 δευτερόλεπτα. Κλείσιμο της μπαταρίας του νιπτήρα με χειροπετσέτα που απορρίπτεται αμέσως, προς αποφυγή μόλυνσης των χεριών. Εάν χρησιμοποιηθεί σαπούνι χωρίς αντιμικροβιακές ιδιότητες ακολουθεί τρίψιμο των χεριών με αλκοολούχο αντισηπτικό. Στη συνέχεια και σε απόσταση ασφαλείας από τον ασθενή γίνονται:
- *Θερμομέτρηση:* Με θερμόμετρο μετώπου χωρίς επαφή
- *Διερεύνηση:* Ο ασθενής πέραν των άλλων υποβάλλεται στις εξής ερωτήσεις:
  - i. Είχατε πυρετό τις προηγούμενες 14 ημέρες;
  - ii. Είχατε προβλήματα από το αναπνευστικό, όπως βήχα ή δύσπνοια τις προηγούμενες 14 ημέρες;
  - iii. Έχετε ταξιδέψει τις προηγούμενες 14 ημέρες;
  - iv. Έχετε έλθει σε επαφή με άτομα με επιβεβαιωμένη SARS-CoV-2 λοίμωξη τις προηγούμενες 14 ημέρες;
  - v. Έχετε έλθει σε επαφή με άτομα από περιοχές με κρούσματα πυρετού ή αναπνευστικές διαταραχές τις προηγούμενες 14 ημέρες;
  - vi. Υπήρξε άτομο στο περιβάλλον σας με επιβεβαιωμένο πρόβλημα πυρετού ή αναπνευστικών δυσχερειών τις προηγούμενες 14 ημέρες;
  - vii. Έχετε συμματάσχει πρόσφατα σε συναντήσεις με πολύ κόσμο;

Ανάλογα με τη θερμοκρασία του ασθενή και τις απαντήσεις στα ερωτήματα λαμβάνονται αποφάσεις όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Θερμοκρασία	Απάντηση ερωτήσεων	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ
>37.3	Αναβολή επέμβασης Σύσταση για άμεση απομόνωση Επικοινωνία με ΤΕΠ εφόσον χρειάζεται Χορήγηση μάσκας στον ασθενή	Αναβολή επέμβασης Συνιστάται επικοινωνία με το γιατρό του Χορήγηση μάσκας στον ασθενή
<37.3	Αναβολή επέμβασης για 14 ημέρες Σύσταση για κατ οίκον περιορισμό. Να αναφέρει στο γιατρό του τυχόν πυρετό ή συμπτώματα γρίπης	Πραγματοποίηση οδοντιατρικής επέμβασης Λήψη ειδικών μέτρων προστασίας Αποφυγή δημιουργίας ξεσμάτων Αποφυγή δημιουργίας αερολύματος

- *Απολύμανση στόματος πριν την επέμβαση*

Οι στοματοπλύσεις με αντιμικροβιακά διαλύματα συνιστώνται πριν τις οδοντιατρικές επεμβάσεις. Η χλωρεξιδίνη που χρησιμοποιείται συνήθως ως στοματόπλυμα δεν θεωρείται αποτελεσματική έναντι του SARS-CoV-2.

Επειδή ο ιός είναι ευαίσθητος στην οξείδωση, πριν την επέμβαση συνιστάται στοματόπλυμα με υπεροξείδιο του υδρογόνου 1% για 1 λεπτό. Το διάλυμα παράγεται με αραιώση 1 μέρους υπεροξειδίου του υδρογόνου του εμπορίου με 2 μέρη water for injection. Το στοματόπλυμα δεν ξεπλένεται, απομακρύνεται με αναρρόφηση.

- *Υγιεινή των χεριών ιατρικού προσωπικού*

Η υγιεινή των χεριών είναι σημαντικός παράγοντας για τον έλεγχο της διασποράς του ιού. Συνιστάται πλύσιμο χεριών πριν την εξέταση του ασθενή, πριν την οδοντιατρική επέμβαση, μετά την επαφή με τον ασθενή, μετά την επαφή με εργαλεία, μετά την επαφή με σάλιο, αίμα, τραύμα, σωματικά υγρά και εκκρίσεις. Σύμφωνα με τις οδηγίες του ΕΟΔΥ. Εφαρμογή αντισηπτικού διαλύματος στα χέρια σύμφωνα με οδηγίες ΕΟΔΥ.

Ο οδοντίατρος είναι ιδιαίτερα προσεκτικός και αποφεύγει να αγγίξει το στόμα, τη μύτη και τα μάτια του.

- *Μέτρα προστασίας ιατρικού – νοσηλευτικού προσωπικού*

Για την ασφαλή τέλεση της επέμβασης, σύμφωνα και με τις οδηγίες της Ελληνικής Οδοντιατρικής Ομοσπονδίας συνιστάται η χρήση:

- i. Προστατευτικής χειρουργική μάσκας
- ii. Σκούφου μιας χρήσης για την προστασία του τριχωτού της κεφαλής
- iii. Οφθαλμική προστασία με προστατευτικά γυαλιά ευρέος πεδίου ή με προστατευτική ασπίδα προσώπου
- iv. Γαντιών μιας χρήσης
- v. Αδιάβροχης ρόμπας με μακριά μανίκια

Η ένδυση και η αφαίρεση του προστατευτικού εξοπλισμού γίνεται σύμφωνα με τις οδηγίες του ΕΟΔΥ.

- *Στη διάρκεια της επέμβασης συνιστώνται:*
  - i. Πανοραμικές ακτινογραφίες έναντι των ενδοστοματικών.
  - ii. Πραγματοποίηση της επέμβασης από 2 άτομα (οδοντίατρο και εξειδικευμένο βοηθό) ή ακόμα καλύτερα με δεύτερο οδοντίατρο (ενισχυμένο πρωτόκολλο 4 χεριών)
  - iii. Χρησιμοποίηση σετ εργαλείων αποστειρωμένων σε φακέλους.
  - iv. Χρήση αποστειρωμένης χειρολαβής σε κάθε περιστατικό.
  - v. Κάλυψη των λαβών και επιφανειών που μπορεί να μολυνθούν με κατάλληλα καλυπτικά ή αλουμινόχαρτο.
  - vi. Χρήση ελαστικού απομονωτήρα.
  - vii. Χρήση της χειρουργικής αναρρόφησης.
  - viii. Αποφυγή κατά το δυνατόν πράξεων που παράγουν αερόλυμα.
  - ix. Μετά την τοπική αναισθησία αν είναι εφικτό αντιμετώπιση του οδοντιατρικού προβλήματος χωρίς τη χρήση κοπτικών εργαλείων (αερότουρ κ.α.).
  - x. Εάν είναι υποχρεωτική η χρήση αερότουρ να προηγούνται ασθενείς που δεν θα το χρειαστούν.
  - xi. Εφόσον είναι αναγκαία η χρήση χειρολαβής αερότουρ, επιβάλλεται η χρήση χειρολαβών με σύστημα αποφυγής παλινδρόμησης (antiretraction). Εάν δεν είναι διαθέσιμες, αφαιρείται η χειρολαβή από το μηχάνημα και τίθεται σε λειτουργία για ένα λεπτό ο μηχανισμός του αερότουρ ώστε να απομακρυνθεί τυχόν μολυσμένο νερό από το σύστημα της έδρας.
  - xii. Μετά την επέμβαση ο χώρος αερίζεται, καθαρίζεται και απολυμαίνεται με βάση τις οδηγίες.
  - xiii. Μεταξύ τυχόν συνεχόμενων ασθενών να μεσολαβεί χρόνος τουλάχιστον 30 λεπτών.
  - xiv. Σε περίπτωση εξαγωγής χρησιμοποιούνται απορροφήσιμα ράμματα.
  - xv. Σε περίπτωση θλαστικού τραύματος γίνεται έκπλυση και καθαρισμός του τραύματος με ήπιους χειρισμούς και χειρουργική αναρρόφηση και συρραφή με απορροφήσιμα ράμματα.

Τα παράθυρα παραμένουν ανοικτά στη διάρκεια της επέμβασης.

- *Καθαρισμός-Απολύμανση εξοπλισμού*

Καθαρισμός με ουδέτερο καθαριστικό και απολύμανση του οδοντιατρικού μηχανήματος, των επιφανειών, καρεκλών, γραφείων, χερουλιών με διάλυμα χλωρίνης 1:10 ή διάλυμα αιθανόλης για επιφάνειες 70%.

- *Διαχείριση ιατρικών αποβλήτων*

Προσοχή στη χρήση και απόρριψη των αιχμηρών για αποφυγή τραυματισμού. Όλα τα αιχμηρά τοποθετούνται με προσοχή στα ειδικά αδιάτρητα κυτία τα οποία με τη σειρά τους θα τοποθετηθούν σε κίτρινη σακούλα. Όλα τα απορρίμματα (προσωπικός προστατευτικός εξοπλισμός, προστατευτικά οθόνια, λάστιχα αναρρόφησης κ.α.) θα πρέπει να απορριφθούν σε κάδο με καπάκι και διπλή κίτρινη σακούλα.

4. Ασθενής με επιβεβαιωμένη COVID-19 λοίμωξη αντιμετωπίζεται στο χώρο του Νοσοκομείου για την αντιμετώπιση του οδοντιατρικού επείγοντος. Εφαρμόζονται οι οδηγίες που έχουν ήδη αναφερθεί, οι επεμβαίνοντες ντύνονται με την κατάλληλη στολή, σύμφωνα με τις οδηγίες ΕΟΔΥ και χρησιμοποιείται μάσκα FFP3.

Όλες οι επιφάνειες και οι λαβές (πόμολα, λαβή προβολέα κλπ) καλύπτονται με αδιάβροχο χαρτί ή αλουμινόχαρτο. Τα εργαλεία και τα υλικά που θα χρειαστούν προετοιμάζονται από πριν και απλώνονται σε ειδικό πάγκο. Δεν ανοίγονται συρτάρια στη διάρκεια της επέμβασης.

Εφόσον χρησιμοποιηθεί αερότουρ, μετά το τέλος της επέμβασης κλείνουν οι ενδιάμεσες πόρτες και η αίθουσα παραμένει κλειστή για τουλάχιστον μία ώρα, για την καθίζηση του αερολύματος. Ο προσωπικός προστατευτικός εξοπλισμός αφαιρείται σε παρακείμενο χώρο σύμφωνα με τις οδηγίες.

Στη συνέχεια εισέρχεται το προσωπικό καθαριότητας με ποδιά με μακρύ μανίκι, γάντια μίας χρήσης, χειρουργική μάσκα και οφθαλμική προστασία για απολύμανση του χώρου και απομάκρυνση των απορριμμάτων με βάση τις οδηγίες.

Αν ο ασθενής κρίνεται αναγκαίο από τους θεράποντες οδοντιάτρους ότι έχει ανάγκη επείγουσας επέμβασης, διάρκειας μεγαλύτερης των 30 λεπτών, ή/και χειρουργικής αντιμετώπισης θα πρέπει να αντιμετωπιστεί στην προβλεπόμενη αίθουσα του χειρουργείου σύμφωνα με το πρωτόκολλο του χειρουργείου.

Στην περίπτωση που είναι αναγκαία πανοραμική ακτινογραφία, ενημερώνονται οι ακτινολόγοι και ο ασθενής μετακινείται στο ακτινολογικό σύμφωνα με τις οδηγίες που ισχύουν για τις μετακινήσεις κρουσμάτων. Οι ακτινολόγοι εφαρμόζουν το πρωτόκολλο τους για την πρόληψη των λοιμώξεων στο χώρο του ακτινολογικού.

5. Εάν πρόκειται για ύποπτο κρούσμα ενημερώνεται ο υπεύθυνος του ΤΕΠ ώστε να γίνει test για κορονοϊό πριν την οδοντιατρική επέμβαση. Προσοχή στην τήρηση των απαραίτητων προβλεπόμενων διαδικασιών για τη μετακίνηση του ασθενή στο χώρο του Νοσοκομείου. Ο ασθενής μετακινείται με συνοδεία προσωπικού ασφαλείας ή μεταφορέα, από την εξωτερική μεριά του νοσοκομείου. Μετά την επιβεβαίωση ή μη της λοίμωξης, αντιμετωπίζεται αναλόγως.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Xian Peng, Xin Xu, Yuqing Li, Lei Cheng, Xuedong Zhou and Biao Ren; Transmission routes of 2019-nCoV and controls in dental practice International Journal of Oral Science (2020) 12:9.
2. L. Meng, F. Hua , and Z. Bian: Coronavirus Disease 2019 (COVID-19): Emerging and Future Challenges for Dental and Oral Medicine Journal of Dental Research (2020) 1–7.
3. 3. ΕΟΟ https://www.eoo.gr/files/2020/Mar/Protaseis_gia_Covid-19.pdf
4. ΕΟΟ <https://www.osth.gr/news-odont/quot-epikairopoiimeno-protokollo-epeigonton-peristatikon-quot/>
5. ADA <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/dental-settings.html>
6. NHS <https://www.england.nhs.uk/coronavirus/wp-content/uploads/sites/52/2020/03/issue-3-preparedness-letter-for-primary-dental-care-25-march-2020.pdf> ΕΟΔΥ <https://eody.gov.gr/neos-koronaio-covid-19/>
7. <https://eody.gov.gr/neos-koronaio-covid-19/>
8. ΕΚΠΑ Οδοντιατρική Σχολή: Μέτρα Πρόληψης Διασποράς Λοιμώξεων. Αθήνα 2017 http://www.dent.uoa.gr/uploads/media/loimoxeis_2017_01.pdf

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστίες προς την Επιτροπή Νοσοκομειακών Λοιμώξεων του ΠαΓΝΗ για τη συνεργασία και τη συμβολή της στη σύνταξη αυτών των οδηγιών

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΕΙΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ(ΕΝΔΥΣΗΣ) ΤΟΥ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

<p>Στο χώρο που θα φορεθεί ο Ατομικός Εξοπλισμός Προστασίας (ΑΕΠ) συστήνεται να υπάρχει καθρέπτης και αν είναι εφικτό και άλλο ένα άτομο που θα επιβλέπει τον τρόπο εκτέλεσης της διαδικασίας.</p>	
<p>1. Εφαρμόστε ΥΠΕΙΝΗ ΧΕΡΙΩΝ και ελέγξτε την αρτιότητα του εξοπλισμού.</p>	
<p>2. Φορέστε την αδιάβροχη ρόμπα με μακριά μανίκια και μανσέτα και δέστε τη πίσω σας. Αν αυτό είναι δύσκολο, δέστε τη στο πλάι (όχι μπροστά σας).</p>	
<p>3. Φορέστε τη μάσκα υψηλής αναπνευστικής προστασίας (FFP2 ή FFP3) ανάλογα με το είδος της παρέμβασης. Εφαρμόστε σωστά τη μάσκα: καλύψτε όλο σας το πηγούνι και πιέστε το έλασμα πάνω και γύρω από τη μύτη. Οι ελαστικοί μιάντες τοποθετούνται γύρω από τον αυχένα και τη μεσότηατου οπίσθιου μέρους της κεφαλής αντίστοιχα (Εικ.1-5). Εφαρμόστε fittest: Εισπνεύστε ώστε να γίνει εσολκή στη μάσκα. Εκπνεύστε για να διαπιστώσετε εάν υπάρχει διαρροή από τα πλαϊνά και το άνω μέρος της μάσκας (Εικ.6).</p>	
<p>4. Φορέστε γυαλιά ή ασπίδα προσώπου, ώστε να προσαρμόζονται στο πρόσωπο και τους οφθαλμούς. Αν χρησιμοποιείτε γυαλιά θα πρέπει να μην υπάρχει κενό μεταξύ μάσκας και γυαλιών στην περιοχή του ρινικού οστού.</p>	
<p>5. Εφαρμόστε ΥΠΕΙΝΗ ΧΕΡΙΩΝ.</p> <p>5. Φορέστε γάντια (αν είναι εφικτό με μακριά μανσέτα), έτσι ώστε να καλύπτονται τα μανίκια της προστατευτικής ενδυμασίας πάνω από τους καρπούς.</p>	

ΣΕΙΡΑ ΑΦΑΙΡΕΣΗΣ ΤΟΥ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ-Α ΤΡΟΠΟΣ

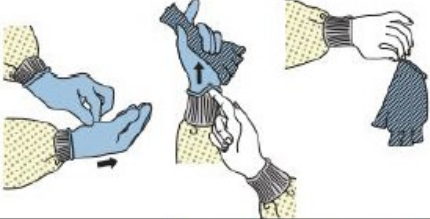

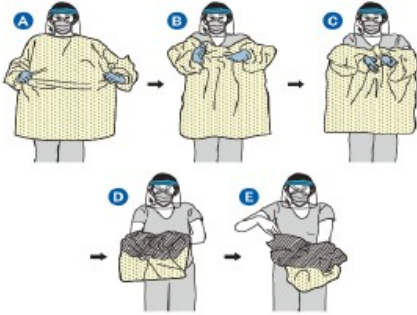

Στο χώρο που θα αφαιρεθεί ο Ατομικός Εξοπλισμός Προστασίας (ΑΕΠ) προτείνεται να υπάρχει καθρέπτης και αν είναι εφικτό και άλλο ένα άτομο που θα επιβλέπει τον τρόπο εκτέλεσης της διαδικασίας.

<p>1. Αφαιρέστε τα γάντια.</p> 			
			
<p>2. Εφαρμόστε ΥΓΙΕΙΝΗ ΧΕΡΙΩΝ και φορέστε ένα νέο ζευγάρι γάντια.</p> 			
<p>3. Αφαιρέστε τη ρόμπα: Η μπροστινή εξωτερική επιφάνεια της ρόμπας θεωρείται μολυσμένη. Λύστε τα κορδόνια. Ξεκινώντας από την πίσω πλευρά διπλώστε το ρυπαρό μέρος και ακολουθήστε την τεχνική του ξεφλουδίσματος. Κατεβάστε τη ρόμπα με αργές κινήσεις, τυλίγοντας σταδιακά και φέρνοντας την εσωτερική επιφάνεια προς τα έξω.</p> 			
<p>4. Αφαιρέστε τα γάντια και εφαρμόστε ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ.</p>			
<p>5. Αφαιρέστε την προστασία των οφθαλμών. Η πρόσθια επιφάνεια της οφθαλμικής προστασίας θεωρείται μολυσμένη - ΜΗΝ ΤΗΝ ΑΓΙΖΙΤΕ. Για να αφαιρέσετε κρατείστε από τους βραχίονες των γυαλιών ή το κορδόνι των γυλιών ή της ασπίδας προσώπου.</p> 			
<p>6. Εφαρμόστε ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ.</p>			
<p>7. Αφαιρέστε ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ τη μάσκα υψηλής αναπνευστικής προστασίας. Η πρόσθια επιφάνεια της μάσκας θεωρείται μολυσμένη - ΜΗΝ ΤΗΝ ΑΓΙΖΙΤΕ. Πιάστε μόνο τους μιάντες στο πίσω μέρος της κεφαλής: πρώτα τον κάτω μιάντα και μετά τον επάνω. Αφού απελευθερωθεί το πίσω μέρος της κεφαλής από τους μιάντες σκύψτε ελαφρά μπρος τα μπροστά, προσέχοντας να μην και απορρίψτε τη μάσκα στα μολυσματικά απορρίμματα.</p> 			
<p>8. Εφαρμόστε ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ.</p>			

ΣΕΙΡΑ ΑΦΑΙΡΕΣΗΣ ΤΟΥ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ-B ΤΡΟΠΟΣ

Στο χώρο που θα αφαιρεθεί ο Ατομικός Εξοπλισμός Προστασίας (ΑΕΠ) προτείνεται να υπάρχει καθρέπτης και αν είναι εφικτό και άλλο ένα άτομο που θα επιβλέπει τον τρόπο εκτέλεσης της διαδικασίας.

<p>1. Αφαιρέστε τα γάντια.</p>	
<p>2. Εφαρμόστε ΥΓΙΕΙΝΗ ΧΕΡΙΩΝ και φορέστε ένα νέο ζευγάρι γάντια.</p>	
<p>3. Αφαιρέστε τη ρόμπα ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΑ ΓΑΝΤΙΑ: Η μπροστινή εξωτερική επιφάνεια της ρόμπας θεωρείται μολυσμένη. Λύστε με το ένα χέρι το κορδόνι που περιβάλλει τη μέση και για το δεσμό γύρω από το λαιμό τραβήξτε τη ρόμπα με τα χέρια (παράλληλα στους ώμους ή σταυρωτά) ώστε να ανοίξει το αυτοκόλλητο ή να σκιστεί το κορδόνι¹. Σκύψτε μπροστά και διπλώστε την ποδιά με την τεχνική του ξεφλουδίσματος φέρνοντας όλη την εσωτερική επιφάνεια προς τα έξω. Κατεβάστε τη ρόμπα με αργές κινήσεις και στο ύψος των καρπών πιάστε μανσέτα και γάντια μαζί από το μέσα μέρος και αναποδογυρίστε για κάθε χέρι ώστε να αποκαλυφθεί η μέσα πλευρά προς τα έξω.</p> <p>¹ Αν το κορδόνι γύρω από το λαιμό της ρόμπας, δεν σχίζεται, πιάστε με το επιδέξιο χέρι στο ύψος του ώμου την ποδιά, τραβήξτε προς τα έξω και μπροστά ώστε το κορδόνι να έρθει λίγο μπροστά και με το άλλο χέρι να το τραβήξετε για να λυθεί, χωρίς να αγγίξετε το λαιμό σας.</p>	
<p>4. Εφαρμόστε ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ.</p>	
<p>5. Αφαιρέστε την προστασία των οφθαλμών. Η πρόσθια επιφάνεια της οφθαλμικής προστασίας θεωρείται μολυσμένη - ΜΗΝ ΤΗΝ ΑΓΓΙΖΕΤΕ. Για να αφαιρέσετε κρατείστε από τους βραχίονες των γυαλιών ή το κορδόνι των γυαλιών ή της ασπίδας προσώπου.</p>	
<p>6. Εφαρμόστε ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ.</p>	
<p>7. Αφαιρέστε ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ τη μάσκα υψηλής αναπνευστικής προστασίας. Η πρόσθια επιφάνεια της μάσκας θεωρείται μολυσμένη - ΜΗΝ ΤΗΝ ΑΓΓΙΖΕΤΕ. Πιάστε μόνο τους ιμάντες στο πίσω μέρος της κεφαλής: πρώτα τον κάτω ιμάντα και μετά τον επάνω. Αφού απελευθερωθεί το πίσω μέρος της κεφαλής από τους ιμάντες σκύψτε ελαφρά μπρος τα μπροστά και απορρίψτε τη μάσκα στα μολυσματικά απορρίμματα.</p>	
<p>8. Εφαρμόστε ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ.</p>	

Χρήσιμες διευκρινήσεις

Πριν την εφαρμογή του Ατομικού Εξοπλισμού Προστασίας η αφαίρεση όλων των προσωπικών αντικειμένων (ρολόι, δαχτυλίδια, κοσμήματα, κινητό κλπ) είναι επιβεβλημένη.

Η χρήση σκούφου ως εξοπλισμού ατομικής προστασίας για τον COVID-19 είναι προαιρετική εκτός αν παράλληλα γίνονται παρεμβάσεις που η χρήση του απαιτείται (π.χ. τοποθέτηση Κεντρικού Φλεβικού Καθετήρα). Συνήθως χρησιμοποιείται από άτομα με έντονο όγκο ή/και μεγάλο μήκος μαλλιών. Τα μαλλιά θα πρέπει να είναι πολύ καλά στερεωμένα πάνω στο κεφάλι πριν τη χρήση του σκούφου. Ο σκούφος φοριέται μετά τη μάσκα και την οφθαλμική προστασία και αφαιρείται πριν την αφαίρεση των γυαλιών, με κίνηση προς τα πίσω και ακολουθεί υγιεινή χεριών.

Η αφαίρεση του Ατομικού Εξοπλισμού Προστασίας θα πρέπει να γίνεται σε ασφαλές μέρος και σε απόσταση >2μ από τον ασθενή (ή στον προθάλαμο, αν υπάρχει). Σε κάθε περίπτωση η μάσκα υψηλής αναπνευστικής προστασίας αφαιρείται εκτός θαλάμου νοσηλείας του ασθενή. Όλος ο Ατομικός Εξοπλισμός Προστασίας απορρίπτεται στα μολυσματικά απορρίμματα. Αν τα γυαλιά πρόκειται να ξαναχρησιμοποιηθούν πρέπει να απορριφθούν σε ειδικό δοχείο και να ακολουθηθούν οι οδηγίες του κατασκευαστή για τον καθαρισμό, απολύμανση ή/και αποστείρωσή τους .

Οι κινήσεις κατά την αφαίρεση του Ατομικού Εξοπλισμού Προστασίας δεν θα πρέπει να είναι βιαστικές και θορυβώδεις κινήσεις. Προσοχή στις επιμολύνσεις.

Υπενθυμίζεται ότι η χρήση επιπλέον Ατομικού Εξοπλισμού Προστασίας χωρίς να συστήνεται από τους αρμόδιους φορείς, αυξάνει τις πιθανότητες μόλυνσης κατά την αφαίρεσή του.

Μικρές διαφοροποιήσεις στον τρόπο αφαίρεσης του Ατομικού Εξοπλισμού Προστασίας μπορεί να υπάρχουν, αρκεί ο μολυσμένος εξοπλισμός να ΜΗΝ ΑΓΙΖΕΤΑΙ με γυμνό χέρι, να ακολουθεί μετά την αφαίρεση κάθε είδους προστασίας υγιεινή των χεριών, να αφαιρείται η μάσκα τελευταία και να μην αγγίζονται οι βλεννογόνοιοφθαλμών, ρινός και στοματικής κοιλότητας με χέρια που δεν έχει άμεσα προηγηθεί υγιεινή των χεριών.

Τα παπούτσια εργασίας θα πρέπει να είναι πλαστικά, χωρίς τρύπες στην άνω επιφάνεια.

**ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ**

Κατάλογος προσωπικού υπηρεσιών υγείας που ήρθε σε επαφή με ύποπτο ή επιβεβαιωμένο κρούσμα λοίμωξης από το νέο κορωνοϊό (COVID)

Ημερομηνία: ...../...../.....

Νοσοκομείο:..... Κλινική/Τμήμα

Κέντρο Υγείας.....

Α/Α	Όνοματεπώνυμο	Ιδιότητα	Πρωί (7.00 - 15.00)	Απόγευμα (15.00 - 23.00)	Βράδυ (23.00 - 7.00)
			Διάρκεια κάθε επαφής (διευκρινίστε: με ή χωρίς ΜΑΠ)	Διάρκεια κάθε επαφής (διευκρινίστε: με ή χωρίς ΜΑΠ)	Διάρκεια κάθε επαφής (διευκρινίστε: με ή χωρίς ΜΑΠ)
1					
2					
3					
4					
5					
6					

**ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ**

**Δελτίο καταγραφής συμπτωμάτων προσωπικού με πιθανή έκθεση στο νέο κοροναϊό
ανά ημέρα παρακολούθησης (έως 14 ημέρες μετά την τελευταία έκθεση)**

Όνοματεπώνυμο:

Ιδιότητα:

Ημέρα παρακολούθησης	1 ^η	2 ^η	3 ^η	4 ^η	5 ^η	6 ^η	7 ^η	8 ^η	9 ^η	10 ^η	11 ^η	12 ^η	13 ^η	14 ^η	15 ^η
Συμπτώματα															
Κανένα σύμπτωμα															
Πυρετός C															
Ρίγχος															
Βήχας															
Αναπνευστική δυσχέρεια															
Κεφαλαλγία															
Μυαλγίες															
Κοιλιακό άλγος															
Έμετοι															
Διάρροιες ...../ημέρα															
Άλλο, προσδιορίστε:															

Ημέρα παρακολούθησης	16 ^η	17 ^η	18 ^η	19 ^η	20 ^η	21 ^η	22 ^η	23 ^η	24 ^η	25 ^η	26 ^η	27 ^η	28 ^η	29 ^η	30 ^η
Συμπτώματα															
Κανένα σύμπτωμα															
Πυρετός C															
Ρίγχος															
Βήχας															
Αναπνευστική δυσχέρεια															
Κεφαλαλγία															
Μυαλγίες															
Κοιλιακό άλγος															
Έμετοι															
Διάρροιες ...../ημέρα															
Άλλο, προσδιορίστε:															